

Justis- og beredskapsdepartementet

Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Politidirektoratet

Deres referanse:
22/371

Vår referanse:
22/16760 - 47

Dato:
28.04.2022

Hørings svar - Høring av endringer i domstolstruktur

Vi viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 26. januar 2022 hvor forslag om endringer i domstolstrukturen ble sendt på høring. Høringsfristen var 26. april 2022. Vi beklager sen oversendelse av vårt hørings svar.

Departementet foreslår å gjeninnføre domstolstrukturen slik den var før domstolsreformen i 2021. Formålet med gjeninnføringen er å sikre innbyggerne i hele landet god rettsikkerhet og tilgjengelige tjenester, utnytte de samlede ressursene i domstolen bedre, styrke de lokale domstolene og gjøre dem mindre sårbare, samt å tilrettelegge for bedre samarbeid mellom domstolene. Det foreslås ulike tiltak knyttet til å styrke de lokale domstolene og gjøre dem mindre sårbare, samt endringer i adgangen til å opprette felles domstolledelse.

Politidirektoratet har forelagt høringen for Kripos, Økokrim, Politihøgskolen og samtlige politidistrikt. Politidirektoratet har mottatt høringsinnspill fra Økokrim og fra politidistriktene Troms, Nordland, Trøndelag, Møre og Romsdal, Innlandet, Vest, Sør-Vest, Øst og Sør-Øst. Høringsinnspillene følger vedlagt.

Politidistriktene har i sine innspill trukket frem ulike særlige distriktvise forhold. Politidirektoratet vil ikke gå nærmere inn på disse da distriktenes høringsinnspill for disse forhold bør vurderes på selvstendig grunnlag. Politidirektoratet vil i det følgende knytte noen merknader til departementets forslag på bakgrunn av de erfaringene politidistriktene har gjort seg etter innføringen av ny domstolstruktur i 2021, samt til økonomiske og administrative konsekvenser en gjeninnføring av tidligere struktur vil kunne få.

Politidirektoratet viser for øvrig til vårt hørings svar av 8. juni 2020 under høringen av NOU 2019: 17 Domstolstruktur. Merknadene som da ble knyttet til forslag om domstolsreform synes fremdeles relevante for denne høringen. Etterfølgende erfaringer med ny domstolstruktur fra 2021 underbygger dette.

Politidirektoratet

Politidirektoratets merknader

Erfaringer med domstolsreformen 2021

Politidirektoratet, Økokrim og politidistriktene vil fraråde å gjeninnføre domstolstrukturen slik den var før domstolsreformen 2021, og støtter således ikke departementets forslag til endringer i domstolstrukturen. Politidirektoratet erfarer at politidistriktene opplever positive endringer på flere områder som følge av domstolsreformen i 2021. Distriktene peker særlig på kortere berammings- og saksbehandlingstid, sterkere fagmiljøer, bedre samhandling og mer ensartet praksis og rutiner, samt økt fleksibilitet og bedre ressursutnyttelse i domstolene. Det oppleves også en økt tilgjengelighet, blant annet som følge av økt digitalisering. Etter Politidirektoratets vurdering har derfor domstolsreformen virket positivt på innbyggernes rettssikkerhet og deres tillit til domstolene.

Politidirektoratet bemerker at politidistriktene er aktører som over tid, og med forskjellige ordninger, har hatt tett samhandling med domstolene, og som både samlet og hver for seg har velfunderte erfaringer med domstolene. Det bemerkes videre at politidistriktene er ulike i geografisk utstrekning og i antallet domstoler de samhandler med. Til tross for disse ulikhetene gir samtlige av distriktene som har gitt innspill på høringen uttrykk for å ha positive erfaringer med den nyetablerte domstolstrukturen. Samtidig uttrykker samtlige å være skeptiske til de endringene som nå foreslås.

Nordland politidistrikt erfarer at sammenslåingen av domstolene har bidratt til økt tilgjengelighet på dommere og dommere med rett kompetanse. Hovedforhandlinger berammes raskere og at saksbehandlingstiden er kortere. Distriktet stiller seg tvilende til om de tiltakene departementet foreslår vil kunne kompensere for de negative konsekvensene en reversering antas å kunne få og foreslår å styrke de etablerte domstolene fremfor å gjeninnføre tidligere domstolstruktur. Også Vest politidistrikt uttrykker tvil rundt effekten av de foreslåtte tiltakene.

Øst politidistrikt bemerker at straffesakene stadig blir mer tidkrevende og komplekse samtidig som et flertall av sakene med endelig virkning avgjøres i tingrettene og understreker viktigheten av god kvalitet og sterke fagmiljøer i domstolene. Erfaringsutveksling, kompetansedeling og styrkede fagmiljøer er sentralt for ivaretagelsen av innbyggernes rettssikkerhet. Dagens domstolstruktur legger etter distriktets syn bedre til rette for dette, da hver tingrett har flere medarbeidere med større samlet erfaring.

Innlandet politidistrikt uttrykker at det etter den nye domstolstrukturen fra 2021 anses uheldig at de enkelte tingretters grenser ikke følger grensene til andre offentlige myndigheter domstolene ofte samhandler med, slik som politidistriktet og statsforvalteren. Distriktet bemerker at det vil være hensiktsmessig å tilpasse tingrettenes geografiske områder slik at disse bedre harmonerer med andre sentrale myndigheters geografiske områder.

Trøndelag politidistrikt viser til at endringene i straffeprosessloven som trer i kraft fra 1. juli 2022, og som innebærer at domstolen skal ha en mer aktiv rolle under saksforberedelsen i straffesaker, antas å medføre et økt behov for saksforberedende dommere og således påvirke ressursbruken i domstolene. Distriktet bemerker at det ved små domstoler vil kunne gå på bekostning av saksbehandlingstiden dersom tidligere domstolstruktur reetableres samtidig med at behovet for saksforberedende dommere i straffesaker øker. Dette vil være uheldig. Videre påpeker Sør-Vest politidistrikt betydningen av gode rammer for samarbeid mellom politi

og domstol for å sikre forutsigbarhet og likhet i samhandlingen på tvers av rettsstedene ved ikrafttreddelsen av de nye reglene i straffeprosessloven.

Sør-Vest politidistrikt fremhever videre den positive virkningen nåværende domstolstruktur har hatt for utfordringer knyttet til habilitet hos dommere, særlig ved små rettssteder. Spørsmål om habilitet er særlig relevant der en dommer har hatt tidligere befatning med saken, slik som ved fengslingsaker etter straffeprosessloven § 172. Mens slike saker tidligere måtte overføres til en annen domstol eller behandles av tilkalt settedommer, åpner dagens domstolstruktur for mer fleksibilitet da dommere kan benyttes på tvers av rettsstedene innenfor rettskretsen. Dette antas å være mer effektivt.

Forslagene departementet fremmer har blant annet til formål å ivareta hensynet til lokal forankring i domstolene samt å sikre innbyggerne tilgjengelige tjenester. Flere politidistrikt, heriblant Troms, Vest og Møre og Romsdal, tar til orde for at hensynet til lokal forankring er tilstrekkelig ivaretatt gjennom dagens domstolstruktur, blant annet ved at alle rettsstedene består. Vest politidistrikt bemerker at gjeninnføringen av lokale sorenskrivere vil kunne medføre at mer tid og ressurser i domstolene brukes på administrativt arbeid og går på bekostning av utøvelse av dømmende virksomhet og faglig fordypning. Videre foreslår Troms politidistrikt at det kan vurderes å innføre en lovendring som gjør det vanskeligere å legge ned rettssteder i fremtiden. Ved at rettsstedene består sikres lokal forankring, samtidig som den økte digitaliseringen muliggjør effektiv fjernledelse og samhandling mellom rettsstedene.

Avslutningsvis påpekes det at domstolsreformen kun har fått virke i kort tid. Det antas at det vil ta noe lenger tid før man ser den fulle effekten av reformen. Økokrim, Innlandet, Øst og Møre og Romsdal politidistrikt er blant dem som tar til orde for at reformen bør få virke over en lengre periode, slik at man har et bedre kunnskapsgrunnlag og kan foreta en grundigere evaluering av dagens struktur før eventuelle endringer besluttes. Politidirektoratet deler denne oppfatningen og tiltrer anmodningen om å avvente reversering av domstolsreformen.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Etter Politidirektoratets vurdering vil ikke forslaget fra departementet gi noen økonomisk merbelastning av betydning for politiet. Trøndelag politidistrikt uttaler at den korte beramningstiden distriktet erfarer etter domstolsreformen har virket ressursbesparende, og uttaler:

"For våre påtalejurister er det ressursbesparende at hovedforhandling avholdes så kort tid etter tiltalebeslutningen er skrevet at de ikke trenger å forberede seg to ganger i den samme saken, slik de i praksis måtte gjøre tidligere med beramning langt frem i tid."

Dette antas å kunne endre seg dersom det besluttes å gjeninnføre tidligere domstolstruktur.

Videre påpeker Økokrim at en eventuell reversering av domstolstrukturen vil kreve ressurser som tingretten behøver til produktiv aktivitet, og vil nødvendigvis gå utover rettstilbudet til publikum. Dette vil i sin tur kunne påvirke berammings- og saksbehandlingstiden, og således påvirke politiets ressursbruk i forbindelse med straffesaker.

Med hilsen

Håkon Skulstad
Ass direktør

Kristine Langkaas
Seksjonssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Vedlegg:

- Høringsinnspill - Endringer i domstolstruktur - Vest politidistrikt
- Høringsinnspill - Endringer i domstolstruktur - Sør-Vest politidistrikt
- Høringsinnspill - Endringer i domstolstruktur - Møre og Romsdal politidistrikt
- Høringsinnspill - Endringer i domstolstruktur - Innlandet politidistrikt
- Høringsinnspill - Endringer i domstolstruktur - Øst politidistrikt
- Høringsinnspill - Endringer i domstolstruktur - Troms politidistrikt
- Høringsinnspill - Endringer i domstolstruktur - Trøndelag politidistrikt
- Høringsinnspill - Endringer i domstolstruktur - Økokrim
- Høringsinnspill - Endringer i domstolstruktur - Sør-Øst politidistrikt
- Høringsinnspill - Endringer i domstolstruktur - Nordland politidistrikt

Politidirektoratet

Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Vest politidistrikt

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

22/16760 - 43

18.04.2022

Høring - endringer i domstolstruktur

Vest politidistrikt viser til Justis og beredskapsdepartementets høringsbrev av 26.01.22.

Politidirektoratet har forelagt høringen for politidistriktene ved brev av 08.02.22.

Departementet foreslår i høringsnotatet at domstolstrukturen fra før domstolsreformen 2021 i gjeninnføres. Det er opplyst at hensikten med gjeninnføringen blant annet er å styrke domstolens lokale forankring, utnytte de samlede ressursene i domstolene bedre og å styrke de lokale domstolene og gjøre dem mindre sårbare. Det er også et ønske om å legge til rette for bedre samarbeid mellom domstolene.

Vest politidistrikt vil fraråde og gjeninnføre domstolstrukturen fra før 2021. Domstolsreformens formål var bedret rettssikkerhet, blant annet gjennom kortere saksbehandlingstid og sterkere fagmiljø. Domstolsreformen har virket etter sin hensikt. Både straffesaker og sivile saker har blitt mer omfattende og kompliserte, noe som stiller større krav til faglig kompetanse hos dommerne og evne til å utnytte ressurser best mulig. Enkelte sakstyper vil også i domstolen, kreve en viss grad av spesialisering. I tillegg kan større saker legge beslag på dommerressurser over lengre tid. Dette utfordrer mindre domstoler med få dommere. Mindre lokale domstoler er i tillegg sårbare for sykefravær.

Dette er forhold som i stor grad avhjelpes gjennom den nye domstolstrukturen med større rettskretser, en domstolsleder i rettskretsen og med flere rettssteder. Dette sikrer større dommerkollegium som gir sterkere faglige miljø og fleksibilitet i forhold til dommere og saker ved behov. Den lokale forankring er godt ivaretatt ved at alle rettssteder består.

De mindre tingrettene som nå er samlet med tidligere Bergen tingrett til nye Hordaland tingrett, er et godt eksempel på dette. Påtalemyndigheten i Vest politidistrikt har opplevd endringen som positiv, og en endring til det bedre. I tidligere Sogn og Fjordane ble alle tingrettene samlet under Sogn og Fjordane tingrett i 2017, med hovedsete i Førde og rettssted også på to andre lokasjoner. Også denne sammenslåingen har politi og påtalemyndigheten gode erfaringer med.

Vest politidistrikt

I høringsnotatet peker departementet på flere tiltak som skal redusere den sårbarhet de erkjenner er hos små domstoler, samt sikre økt fleksibilitet, effektivitet og kompetansedeling mellom domstolene. Det fremstår imidlertid som tiltakene vil kunne ha liten effekt, men kunne skape mye byråkrati. Enkelte tiltak fremstår også direkte selvmotsigende. Ved å gjeninnføre lokale sorenskriverere, så menes det at det vil frigi mer tid for sorenskriveren til å delta med aktivt i den dømmende virksomheten og ha et større fagansvar.

Vest politidistrikt er av den oppfatning at en felles ledelse for flere rettssteder vil legge bedre til rette for å frigi kapasitet til dømmende virksomhet hos dommere, samt faglig fordypning. De tiltak som departementet ser som nødvendige ved en reversering av domstolsreformen, er allerede ivare tatt gjennom nettopp domstolsreformen. Ved å bevare den struktur som er nå vil dette bidra til å bedre rettssikkerheten, sikre likere tjenester fra domstolen til alle innbyggere, samt sikre gode robuste fagmiljø og bedre effektiviteten.

Med hilsen

Sylvia Myklebust

*Politiinspektør, Leder Felles enhet påtale
Vest pd.*

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Politidirektoratet

Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Sør-Vest politidistrikt

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

22/16760 - 40

04.04.2022

Høringsuttalelse - endringer i domstolstruktur

Det vises til politidirektoratets brev av 8. februar 2022, vedrørende høring om å gjeninnføre domstolstrukturen fra før domstolsreformen av 2021, hvor det bes om merknader fra politidistriktene til høringen.

Høringsnotatet etterlyser innspill på flere temaer. Herunder prinsipielle spørsmål knyttet til behandlingen av barnesaker, ivaretagelse av den samiske dimensjonen i domstolene, utfordringer i jordskifterettene m.v. Det ønskes innspill til hvordan en ordning med felles saksinntak kan innrettes, og eventuelle andre tiltak som kan iverksettes for å bedre ressursutnyttelsen og styrke mindre domstoler.

For Sør-Vest politidistrikt er det naturlig å begrense innspill til det område vi kjenner best, nemlig straffesaksbehandlingen. Mer konkret knyttet til lokal forankring, samt strukturreformens påvirkning i vår region på effektiv saksavvikling og samhandling mellom domstolene og politiet.

Lokal forankring

Det er fremholdt følgende i høringsnotatet på side 7, annet avsnitt under punkt 3.1:

"Departementet ønsker å sikre god rettsikkerhet og tilgjengelige tjenester for innbyggerne i hele landet. Tilgjengelige domstoler med nærhet til brukerne gir domstolene bedre lokal forankring og bedre forståelse for lokale forhold. Dette vil igjen kunne bidra til økt tillit til domstolene."

Lokal forankring er en viktig verdi, og bidrar til økt legitimitet til domstolene.

Som et innspill i en vurdering av lokal forankring, kan det for straffesakers del være grunn til å peke på at lokal forankring også påvirkes av flere faktorer enn plassering av ledelsesnivå og størrelse på rettskretsene.

Sør-Vest politidistrikt

Som kjent vil det i de fleste straffesaker benyttes meddommere, jf. [straffeprosessloven § 276](#). I hvert fall for [Sør-Rogland tingrett](#) og [Haugaland og Sunnhordaland tingrett](#) er det utpekt flere trekningskretser, som tilsvarer rettskretsene til de tidligere tingrettene. Se tidligere inndeling for tingretter i [Rogaland](#) og [Vestland](#). Meddommerne som deltar ved behandlingen av den enkelte straffesak ved de ulike rettsstedene, vil følgelig langt på vei ha samme lokale tilhørighet som før reformen.

Denne ordningen, sammen med trekningsreglene i [domstolloven § 86](#), vil i stor grad sikre en dommersammensetning ved behandlingen av den enkelte straffesak i vår region, som har både lokalkunnskap og lokal forankring.

Riktignok vil straffesakene etter [straffeprosessloven § 10](#) kunne behandles i hele rettskretsen. Men den praktiske fordelingen av meddommersakene vil vel skje slik at sakene fordeles på geografisk rettssted etter gjerningssted, sml. [forskrift om fordelingen av sakene i domstolene § 2](#). Noe som vil innebære tilnærmet lik lokal tilhørighet for meddommere i den enkelte straffesak som før gjennomføring av strukturreformen, idet samtlige rettssteder ble beholdt.

Området Nord-Jæren fremstår videre som én felles bo- og arbeidsregion, hvor avstanden mellom de ulike rettsstedene muligens utgjør en mindre utfordring enn for andre landsdeler. I vår region var det nok også slik før domstolstrukturen, at noen dommere bodde utenfor den rettskrets de hadde sitt embete i.

Hva som utgjør en *tilstrekkelig* lokal forankring er naturligvis et politisk spørsmål.

Men momentene ovenfor kan muligens gi verdi i grunnlaget for behandlingen av spørsmålet om å gjeninnføre domstolstrukturen fra før domstolsreformen 2021, i vår region.

Erfaringer med nåværende struktur

Sør-Vest politidistrikt har sett flere positive gevinster ved at de tidligere tingrettene i distriktet, nå er samlet inn under henholdsvis Sør-Rogaland tingrett og Haugaland og Sunnhordaland tingrett. Sett med henblikk på straffesaksbehandlingen. Gevinster i form av likere administrative rutiner, samt økt fleksibilitet og kapasitet til saksavvikling.

For distriktet er det en forenkling å forholde seg til to sorenskrivere og to administrasjoner.

Selv om det også tidligere var gode samhandlingsmøter og god dialog mellom politiet og domstolene, innebærer overgangen til to større rettskretser at rutiner for å beramme og forberede hovedforhandlinger og rettsmøter på rettsstedene ble likere. For de enkelte påtaleseksjonene er slike reduserte forskjeller en gevinst.

For påtaleledelsen i distriktet vil samarbeidet med domstolen om rutiner, forventninger og eventuelle utfordringer, sannsynligvis bli smidigere og mer oversiktlig når det er etablert felles administrasjon for rettsstedene. Sør-Vest politidistrikt antar at dette særlig vil bli en styrke når lov om endringer i straffeprosessloven som skal sørge for aktiv saksstyring trår i kraft ([Lov-2021-06-18-122](#)), jf. eksempelvis vedtatte § 271a og 274 a-c). Lovendringen vil med all sannsynlighet føre til rutineendringer hos både politiet og domstolen, og det er en ubetinget gevinst dersom man i dette arbeidet har gode rammer for et samarbeid som fører til forutsigbarhet og likhet i samhandlingen ved samtlige rettssteder.

Eksempelvis er det allerede etablert en arbeidsgruppe med deltakere fra de to lokale tingrettene, Sør-Vest politidistrikt, samt Rogaland Statsadvokatembeter, som skal utarbeide felles retningslinjer for samarbeidet mellom påtale og domstolene.

Distriktet mener å se at opprettelsen av Sør-Rogaland tingrett og Haugaland og Sunnhordaland gir økt fleksibilitet til saksavvikling.

Sør-Vest politidistrikt har merket seg at særlig saksbehandlingstiden ved rettssted Jæren er redusert. Det oppleves som positivt at saksbehandlingstiden synes å bli jevnere mellom rettsstedene i tingrettene her i vår region.

Det må også fremheves som positivt at både Sør-Rogaland tingrett og Haugaland og Sunnhordland tingrett så langt mulig vil beramme hovedforhandling på en av tre datoer oppgitt av påtalemyndigheten, så lenge de foreslåtte datoene ligger innenfor nærmere angitte tidsrammer. Dette gir fordeler for utnyttelse av påtaleressursene, ved at fordelingen og balansen mellom tid til aktorering og andre påtaleoppgaver blir mer forutsigbar. Dette er et eksempel på en gevinst ved likere saksbehandling mellom rettsstedene.

For de involverte i straffesaker vil redusert ventetid for sakens avgjørelse normalt ha stor betydning. For den saken gjelder, vil det ha lite betydning om ventetiden oppstår hos politiet eller domstolen. Det er derfor positivt at strukturreformen i hvert fall for vår region, så langt, synes å bidra til raskere avvikling av straffesakene hos politiet og domstolene. Hvor stor andel som skyldes strukturendringen, og hvor stor andel som skyldes andre faktorer, er det vanskelig å si entydig uten mer detaljerte undersøkelser.

Videre vil vi fremheve hensynet til habilitet, særlig relatert til mindre rettssteder. Det har typisk vært aktuelt ved tidligere inhabiliserende befatning med saken, som ved fengsling etter § 172. Det var da få dommere å velge i, og man måtte tidligere overføre saken til annen domstol eller tilkalle settedommer, noe som fremstår som mindre effektivt.

Videre synes vi det kan være verdt å nevne at man nå i større grad unngår å sette rett utenfor fast innredede rettslokaler som for eksempel Frelsesarmeen på Stord, hvor det tekniske utstyret ikke var tilpasset fjernavhør. Også sikkerhetsmessig bør man bruke fast innredede rettslokaler i stedet for eksempelvis et hotell.

Økt fleksibilitet vil også være av betydning ved ikrafttredelse av den vedtatte (kodifiserte) hovedregel om fremstillingsfrist på 48 timer for pågrepne, jf. tidligere nevnte lovvedtak ([Lov-2021-06-18-122](#)), ved endring av straffeprosessloven § 183 første ledd. Som nevnt i forarbeidene til lovendringen ([prop. 146L 2020-2021](#), side 111), vil det medføre at domstolene må ha tilstrekkelig kapasitet til å kunne avholde fengslingsmøter på kveldstid samt på helgedager og helligdager.

Etter sammenslåing til Sør-Rogaland tingrett i april 2021, er det eksempelvis der etablert en fast ordning med fengslingsberedskap i helger og perioder med flere helligdager etter hverandre.

Oppsummering

Meddommerordningen og organisering av denne i vår region, samt forholdsvis korte geografiske avstander, gjør at lokal forankring muligens ble mindre direkte påvirket av strukturreformen i vår region.

Sammenholdt med gevinster som nevnt over i forhold til potensielt økt effektivitet og fleksibilitet, samt bedre forutsetninger for samhandling, er Sør-Vest politidistrikt av den oppfatning at gode grunner taler for å beholde gjeldende struktur i vår region, med henblikk på *straffesaksbehandlingen*.

Det er først og fremst straffesaksbehandlingen Sør-Vest politidistrikt har faglige forutsetninger for å gi innspill på bakgrunn av.

Med hilsen

Hans Vik
Politimester

Kristin Nord-Varhaug
Politiinspektør

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Saksbehandler:
Bjarne Risvoll Winterhus-Fjeld
Politiadvokat

Politidirektoratet

Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Innlandet politidistrikt

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

22/16760 - 29

29.03.2022

Høring - endringer i domstolstruktur

Det vises til Politidirektoratets brev av 8. februar 2022.

Det vises videre til Justis- og beredskapsdepartementets brev av 26. januar 2022 og departementets høringsnotat av samme dato. Høringsnotatet er gjennomgått og vurdert av ledere ved Felles Enhet for påtale og Namsfogden i Innlandet politidistrikt. Høringssaken er også diskutert med politimesteren.

Vi har merket oss at formålet med å gjeninnføre domstolstrukturen fra før domstolsreformen i 2021 blant annet er:

- Styrke domstolenes lokale forankring
- Utnytte de samlede ressursene i domstolene bedre
- Styrke de lokale domstolene og gjøre de mindre sårbare
- Legge til rette for bedre samarbeid mellom domstolene

Domstolsreformen har enda ikke fått virket lenge nok til at de nye domstolene har fått satt seg fullt ut. Men Innlandet politidistrikt har allerede erfart en rekke endringer i positiv retning. Vi opplever at de to største domstolene for oss, Vestre Innlandet tingrett og Østre Innlandet tingrett fremstår som mer kompetente, fleksible og i retning av mer likebehandling. Den nye organiseringen i kombinasjon med økte digitale løsninger ser ut til mulig gjøre denne utviklingen. De nye tingrettene fremstår som mer tilgjengelige mht. å håndtere blant annet fengslinger og annen straffeprosessuell oppfølging, hvilket gir økt rettsikkerhet. De tidligere små domstolene opplevde vi som sårbare, tidvis mindre tilgjengelige og ikke bærekraftige virksomheter.

Våre erfaringer harmonerer med de erfaringene som for eksempel sorenskriverne i Vestre Innlandet tingrett og Østre Innlandet tingrett har beskrevet i hhv. høringsbrev av 10. mars 2022 fra Vestre Innlandet tingrett, og sorenskriveren i Østre Innlandet tingrett beskriver i sitt innlegg i Hamar Arbeiderblad (HA) 1. november 2021. Blant annet følgende erfaringer trekkes frem av begge sorenskriverne:

Innlandet politidistrikt

- Flere saker og oppgaver fordeles og tilføres de mindre rettsstedene.
- Større domstoler gir organisasjoner med flere ansatte under en ledelse, som fører til større fagmiljøer med større fleksibilitet og kvalitet både for dommere og saksbehandlere.
- Samlet sett brukes mindre tid på ledelse og mer tid på dømmende virksomhet.
- Ledelsen av domstolen har blitt mer profesjonalisert.
- Mer spesialisering i fagmiljøene er på vei til å tilby det rettssøkende publikum får behandlet saker med høyere kompetanse på det enkelte saksområde
- Fortsatt lokal tilstedeværelse med opprettholdelse av alle rettsstedene.
- Tilbudet til det rettssøkende publikum er på vei til å bli bedre enn før (likebehandling, kvalitet, rettsikkerhet mv.).
- Gjennomsnittlig saksbehandlingstid har gått ned.
- Lettere med rettsmekling på de små rettsstedene.
- Styrket vaktordning for "hastesaker".
- Publikum får lettere kontakt med en dommer når det er behov for det, selv om dommeren på det lokale rettsstedet er opptatt eller fraværende.

Vi merker dog at beramningstiden har økt på enkelte rettssteder som tidligere var små sorenskriverembeter og hvor beramningstiden var svært kort. Dette antar vi henger sammen med at de nye tingrettene fordeler saker mellom rettsstedene for å fordele arbeidsbelastningen ved rettsstedene. Økt beramningstid kan også være påvirket av andre forhold, som etterslepet fra pandemien.

Målsettingen om å styrke domstolenes lokale forankring, utnytte de samlede ressursene i domstolene bedre, styrke de lokale domstolene og gjøre de mindre sårbare anser vi den nye domstolstrukturen tilfredsstillende, dog med den forskjellen at det lokalt flere steder er et rettssted og ikke et sorenskriverembete. Sistnevnte distinksjon antas ikke å være av betydning for publikum. Det avgjørende for publikum må vel være god tilgang til de rettslige tjenestene. Det samme gjelder også for påtalemyndigheten og namsmyndigheten.

Når sorenskriveren i Østre Innlandet tingrett i sitt innlegg i Hamar Arbeiderblad gir uttrykk for at reversering vil ødelegge omstillingsprosessen og skade arbeidsmiljøet, er det verdt å lytte til, særlig når mulighetene til å nå formålet med reverseringen fremstår som usikker. Mange små domstoler innebærer sårbare fagmiljøer, mer komplisert samhandling for å tilstrebe fleksibilitet og fagutvikling mv.

Samhandlingen mellom domstolene og politiet på strategisk nivå har også blitt bedre som følge av at det er færre sorenskrivere å forholde seg til og det er lettere å etablere likere og mer forutsigbare samhandlingsrutiner.

Den samfunnsøkonomiske alternativkostnaden er ikke ubetydelig og fremstår som mer betenkelig når det er usikkert om reverseringen reelt sett vil medføre et bedre tilbud til befolkningen.

Oppsummert:

Vår klare anbefaling er at domstolstrukturen ikke reverseres. Den nåværende nye domstolstrukturen er mer tilpasset samfunnsutviklingen og den teknologiske/digitale utviklingen, ser ut til å gi sterkere, mer kompetente, fleksible fagmiljøer, bedre beredskapsordninger og mer likebehandling, forutsigbarhet og rettsikkerhet. Dagens domstoler

bidrar til mer profesjonell ledelse og økt frigjøring til fagleveranser og bedre overordnet samhandling mellom myndigheter.

Vi benytter anledningen til å påpeke det uheldige ved den nye domstolstrukturen er at de enkelte tingrettenes grenser ikke følger grensene til andre offentlige myndigheter domstolene samhandler mye med, som politidistriktet og statsforvalteren. Det har medført at påtalemyndigheten i Innlandet politidistrikt må forholde seg til domstoler og rettssteder på steder det ikke er naturlig for oss å sokne til. Dette gjelder saker fra Lunner kommune som behandles ved Ringerike, Asker og Bærum tingrett med hovedsete i Sandvika i Bærum, og saker fra Kongsvinger og Glåmdalen som behandles ved Romerike og Glåmdalen tingrett med hovedsete i Lillestrøm. Det vil være mer hensiktsmessig å justere tingrettenes grenser, slik at de harmonerer med andre sentrale myndigheters geografiske områder, som Statsforvalteren og politidistriktene.

For øvrig viser vi til vår tidligere høringsuttalelse av 12. mai 2020 til den nye domstolsreformen.

Med hilsen

Johan Martin Welhaven
Politiinspektør / påtalesjef

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Vedlegg:
Høringsuttalelse - NOU 2019_17 Domstolstruktur

Politidirektoratet

Deres referanse:
22/16760

Vår referanse:

Sted, dato:
Ålesund, 31.3.2022

Høringsuttalelse – endringer i domstolsstruktur

Det vises til Justis – og beredskapsdepartementets høringsbrev av 26. januar 2022 med forslag om å gjeninnføre domstolstrukturen fra før domstolsreformen av 2021, med intern høringsfrist til politidirektoratet 31. mars 2022.

Innledning

Overordnet har Møre og Romsdal politidistrikt gode erfaringer med dagens organisering av Møre og Romsdal tingrett, og vi ser allerede nå positive effekter av reformen.

Vi opplever en positiv endring med hensyn til utjevning av saksbehandlingstid mellom de fire rettsstedene, fleksibel utnyttelse av dommerkapasiteten og etablering av felles rutiner.

For politiet i Møre og Romsdal, er det viktig å opprettholde en ordning der saker kan iretteføres lokalt, og at rettsstedene har fullt tjenestetilbud med behandling av varetekstfengsling stedsplassert i nærhet til arrest og påtalekapasitet, tilståelsesdom der folk bor osv. Dette er viktig å opprettholde av hensyn til tjenestetilbudene til innbyggerne, men også for å utnytte politiets ressursbruk til det beste for samfunnet. Geografien i vårt fylke tilsier opprettholdelse av dagens rettssteder.

Dette hensynet blir etter vårt syn ivaretatt ved å opprettholde dagens struktur med en domstol og fire rettssteder.

Dagens organisering av domstolene samsvarer godt med organiseringen i politiet – herunder gjennom samhandlingen mellom sorenskriver og påtaleleder, mellom seksjonsleder påtale og det enkelte rettssted, og ett innslagspunkt for håndtering av administrative oppgaver.

Våre erfaringer etter domstolsreformen så langt

Politiet i Møre og Romsdal har så langt sett flere fordeler med dagens struktur og organisering.

Bedre utnyttelse av dommere på tvers av rettsstedene har gitt positive effekter. Saker som ellers ville blitt avlyst har blitt gjennomført på grunn av fleksibilitet i ressursutnyttelsen ved at det er dommeren som forflytter seg.

Saker har blitt berammet tidligere, og saksbehandlingstiden har blitt utjevnet mellom de ulike rettsstedene.

Vi har sett en positiv endring som følge av digitalisering, som gir muligheter til å utnytte ressurs på tvers av rettsstedene. Det er fortsatt behov for økte midler til digitalisering i rettssalene. En av gevinstene ved digitalisering er at man kan utnytte kapasiteten ved de mindre rettsstedene dersom man er på en felles plattform. For eksempel ved gjennomføring av rettsmøter om videre varetektsfengsling via videolink, behandlinger av begjæringer fra påtalemyndigheten som ikke krever rettsmøte, slik som beslutning om ransaking osv. Slik det er i dag mottar vi en beslutning om ransaking fortløpende, som følge av vaktordninger på tvers av domstolen. For eksempel at begjæringen kommer fra påtale i Kristiansund og avgjøres av dommer i Volda.

Vi opplever også at tilfældighetsprinsippet med hvilken dommer som blir satt på saken, blir lettere å gjennomføre ved dagens struktur, ved at alle sakene går inn til et felles saksinntak og det er flere dommere å spille på.

Det oppleves at det er et godt samarbeidsklima mellom domstolsledelsen og politiledelsen, herunder også mellom aktørene på de ulike rettsstedene i vårt fylke. I forbindelse med saksavvikling og tjenestetilbud har en i samarbeid med domstolen hatt god dialog for å finne gode løsninger som også ivaretar politiets behov og ressursbruk.

Vi ser også at det på sikt kan bli en stor gevinst i form av en mer ensartet praksis med hensyn til administrative rutiner, fremfor å måtte forholde oss til praksis i 4 ulike tingretter. Dette arbeidet er fortsatt i startfasen hos domstolen i vårt fylke.

Kommentar til de enkelte deler av høringsnotatet

Pkt. 3.2.3 Bedre samarbeid og styrking av sårbare domstoler

Politimesteren støtter at andelen av dommerfullmektiger går ned. Det anses som viktig at dommerfullmektiger ikke blir satt til å være dommere i krevende og alvorlige saker, herunder særlig saker som gjelder seksuelle overgrep, mishandling i nære relasjoner, saker som involverer barn mv. Det er svært uheldig at det i det hele tatt er lovmessig hjemmel for at dommerfullmektiger behandler slike saker. Ved å opprettholde dagens struktur er det rom for å ivareta dette hensynet ved fleksibilitet i utnyttelsen av tingrettsdommere. Man ser likevel at domstolen har behov for økt ressurstilførsel uavhengig av struktur.

Regjeringen foreslår økt bevilgning til å fortsette digitaliseringsarbeidet. Politimesteren i Møre og Romsdal støtter dette. Digitalisering åpner nye muligheter, og dette har vi gode erfaringer med i politiet. Effekten av digitalisering vil etter vårt syn bli større i nåværende struktur enn om man bare blir digitalisert innenfor den enkelte enhet, herunder vil det bli større muligheter for å hente ut gevinst. Det foreligger fortsatt stort potensial innenfor digitalisering ved å heldigitalisere flere rettssaler. Gjennom en digitalisering av

arbeidsflyten vil man kunne utnytte potensialet i de mindre rettsstedene, og på denne måten kunne opprettholde en minimumsbemanning selv på de minste rettsstedene.

Et tiltak som er foreslått er å endre domstolsloven § 38 for å forenkle ordningen med tilkalling av dommere fra andre tingretter. Dette anses som fornuftig men langt i fra tilstrekkelig. Denne muligheten er til stede i dag, men erfaringene viser at det er vanskelig å praktisere på en måte som gir effekt. Et annet spørsmål som reiser seg, dersom domstolloven § 38 endres slik at det ikke er et vilkår om at partenes og domstolens syn må innhentes for å kunne beslutte overføring av en sak til en annen domstol, hvem skal da ta stilling til spørsmål om overføring?

Når det gjelder forslag om felles saksinntak vil dette etter vårt syn forutsette en felles ledelse som vil kunne ta stilling til prioriteringer, ellers vil et slikt saksinntak bare bli en ren postkasse.

Pkt. 3.2.2 Endringer i adgangen til felles ledelse

Dersom man velger å reversere reformen er politimesteren i Møre og Romsdal uenig i forslaget til ending av domstolloven § 33 c annet ledd, som innebærer en innsnevring av bestemmelsen. Endringen vil kunne virke begrensende i å få til gode og praktiske løsninger tilpasset lokale forhold.

Pkt. 4.1 – Barnesakene

Domstolene behandler mange straffesaker der barn under 18 år er involvert som fornærmet, vitne eller tiltalt. Slik en ser det kan kvaliteten og rettssikkerheten i disse sakene best utvikles ved å opprettholde dagens ordning. Skal man redusere sårbarheten ved å gå tilbake til gammel domstolstruktur vil ressurstilførselen til nye embetsdommerstillinger måtte bli betydelig. Dagens struktur legger til rette for både en viss spesialisering og felles kompetansehevede tiltak. Det er allerede etablert faggrupper innenfor flere områder.

Når det gjelder de ulike kompenserende tiltak som er foreslått i høringsnotatet, ser en ikke helt hvilken gevinst eller merverdi dette skal ha i forhold til dagens ordning.

Det fremgår av høringsnotatet at man er redd for at de små rettsstedene over tid blir utarmet. Det krever en politisk vilje og en vilje hos domstolsleder for å sørge for at dette ikke skjer, og politiet har tillit til og forutsetter at domstolen vil ivareta et godt tjenestetilbud til befolkningen og ivareta samfunnsoppdraget slik at innbyggerne får gode tjenester som ivaretar rettssikkerheten.

I høringsnotatet sies det at stedlig ledelse i form av lokale sorenskrivere vil sikre domstolens stemme i allmennheten. Videre at det er enklere å lede en tingrett som ikke er spredd på mange rettssteder, herunder virkningene av stedlig ledelse vs fjernledelse innad i domstolen. Politiet har gjennom politireformen fått erfaring med dette. Erfaringene viser at det tar tid å utvikle gode samarbeidsrutiner, men at man gjennom god ledelse og bruk av digitale verktøy vil kunne ivareta ledelse på en god måte selv om det ikke er stedlig ledelse ved det enkelte tjenestested.

Oppsummering og konklusjon

Oppsummert ser vårt politidistrikt allerede nå positive effekter av reformen.

Politimesteren i Møre og Romsdal vil sterkt fraråde en reversering for Møre og Romsdal tingrett på dette tidspunktet, og anmoder om å la reformen få virke. I alle fall bør man la reformen få virke over tid slik at man har et godt grunnlag for å iverksette eventuelle endringer. Kostnadene ved å stå i reform kan være store, både personellmessig og ressursmessig. Det å iverksette to så omfattende endringer i løpet av svært kort tid kan ikke være heldig verken for de ansatte i domstolen eller for tjenesteproduksjonen herunder en god utnyttelse av ressursene. Det må påregnes at det tar tid for å hente ut den fulle gevinsten av reformen, selv om vi ser at mye har skjedd på kort tid.

Det er viktig at domstolene har en sterk lokal forankring og er synlige i lokalsamfunnet, og i vårt distrikt er vi av den klare oppfatning av den lokale forankringen ivaretas godt med eksisterende struktur.

En eventuell reversering bør ha klare gevinster i form av kvalitet, effektivitet og rettssikkerhet. Politimesteren i Møre og Romsdal synes det er vanskelig å se gode begrunnelser for å reversere reformen.

Med hilsen

Ingar Bøen

Politimester

Saksbehandler:

Elin A. Drønnen

påtaleleder

Ove Brudevoll

påtaleleder

Politidirektoratet

Postboks 2090 Vik
0125 Oslo

Øst politidistrikt

Deres referanse:
22/16760

Vår referanse:
22/16760-34

Dato:
31.03.2022

Høring – endringer i domstolstruktur

Det vises til Politidirektoratets oversendelse av 26. januar 2022 vedrørende Justis- og beredskapsdepartementets forslag om å gjeninnføre domstolstrukturen fra før reformen av 2021.

Øst politidistrikt opprettholder sitt syn slik det ble tilkjennegitt ved høringssvar av 7. mai 2020 til høring om NOU 2019:17, Domstolstruktur. Vi anførte blant annet at en sammenslåing av tingretter som foreslått ville medføre bedre samlet faglig kompetanse, sikre likebehandling og øke den samlede kapasitet i domstolen. For øvrig tiltrer vi Politidirektoratets svar til samme høring.

Etter vårt syn er en opprettholdelse av dagens organisering klart å foretrekke, og vår erfaring så langt er at de nye tingrettene gir større fleksibilitet og økt profesjonalitet. Vi slutter oss ellers i hovedsak til de vurderinger av kvalitetsmessige og organisatoriske hensyn som fremkom i NOU 2019:17.

Øst politidistrikt forholdt seg tidligere til åtte tingretter; Halden, Sarpsborg, Fredrikstad, Moss, Follo, Indre Østfold, Nedre Romerike og Øvre Romerike. Samarbeidet med disse var gjennomgående godt, men hver tingrett hadde sine særtrekk og sine rutiner. Vår erfaring med dagens tre – Søndre Østfold, Follo og Nordre Østfold samt Romerike og Glåmdal tingrett, er at de fremstår som mer robuste og fleksible, og med likere rutiner for saksbehandling. Vi har allerede merket fordelene med færre kontaktpunkter å forholde oss til. Dette kom blant annet til uttrykk under pandemien, da det var behov for omfattende samhandling for å få gjennomført rettsmøter på en forsvarlig måte, og vi fikk erfare forskjellene før og etter sammenslåing.

Det bemerkes at ved tidligere organisering hadde enkelte tingretter i regionen i perioder svært stor pågang av saker og lang berammelsestid, mens andre hadde ledig kapasitet. Vi mener å kunne se at sammenslåingene i 2021 bedret domstolens samlede kapasitet, og medfører en mer hensiktsmessig utnyttelse av dommerressursene. Sammenslåingene har virket i begrenset tid, og også i en spesiell tid med tanke på pandemien og de utfordringene den har hatt for avviklingen av straffesaker. Øst politidistrikts erfaring så langt er allikevel at de nye tingrettene i distriktet har benyttet seg av den fleksibilitet som felles ledelse og flere dommere

Øst politidistrikt

gir, og at dette har medført at vi har kunnet gjennomføre straffesaker som ellers mest sannsynlig ville blitt avlyst.

Øst politidistrikt har bred erfaring med digitale rettsmøter. Det forutsetter velfungerende teknologi og digital kompetanse i tingrettene. Dette har tidvis vært utfordrende. Vi er kjent med at enkelte av de nye tingrettene har etablert egne fagmiljøer innenfor IKT, noe som antagelig ikke ville vært mulig i samme grad i mindre tingretter. Etter vårt syn vil dette kunne bidra til økt effektivitet, større profesjonalitet og høyere brukervennlighet.

Straffesakene har blitt mere tidkrevende og komplekse enn tidligere, med blant annet økt bruk av sakkyndighet og med aktører med behov for tolk. Samtidig avgjøres et flertall av sakene med endelig virkning i tingrettene. Det er derfor særdeles viktig å sikre høy kvalitet og god prosessledelse i førsteinstans, og viktigheten av dyktige fagmiljøer synes derfor større nå enn før. Dagens sammenslåtte tingretter har etter vårt syn et bedre grunnlag for erfaringsutveksling, kompetansedeling og diskusjon nettopp fordi de har flere medarbeidere og større samlet erfaring. Etter vårt syn vil dette bidra til å ivareta rettssikkerheten på best måte.

Samlet sett er Øst politidistrikt av den oppfatning at en reversering av reformen og gjeninnføring av tidligere domstolstruktur vil være uhensiktsmessig, og at det er viktig at reformen får fortsette å virke og utvikle seg.

Med hilsen

Vibeke Schøyen
Påtaleleder

Saksbehandler:
Politiadvokat Marthe Gaarder

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Politidirektoratet

Postboks 2090 Vik
0125 Oslo

Troms politidistrikt

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

22/16760 - 31

31.03.2022

Høring - endringer i domstolstruktur

Vi viser til PODs høringsbrev av 08.02.2022 samt høringsbrev og høringsnotat fra Justis- og beredskapsdepartementet.

Domstolene i Troms politidistrikt

Troms politidistrikt er blitt berørt av domstolsreformen ved at de fire tingrettene som vi tidligere forholdt oss til i politidistriktet, er blitt redusert til to. I tillegg har vår nordligste kommune, Kvænangen, fått nytt verneting ved Vestre Finnmark tingrett. Sistnevnte er en endring som ikke medfører særlige konsekvenser for politidistriktet da antallet hovedforhandlinger knyttet til kommunen er få, og dette kommenteres ikke ytterligere.

Påtalemyndigheten i politidistriktet erfarer store endringer til det bedre som følge av domstolsreformen, særlig når det gjelder sammenslåingen av tidligere Nord-Troms tingrett og Senja tingrett. Dagens løsning med én større domstol med to faste rettssteder gir etter vår mening en optimal utnyttelse av ressursene. Fra vår side har det videre blitt vesentlig lettere å samhandle med tingrettene i forhold til å utvikle felles forståelse og felles rutiner som er mest mulig like og effektive.

I den sørlige delen av Troms fører Troms politidistrikt saker for tidligere Ofoten tingrett og Trondenes tingrett, nå sammenslått med Vesterålen tingrett til Midtre Hålogaland tingrett. Våre saker for Ofoten tingrett er få i antall og vi hadde tidligere ikke noe samarbeid i form av faste møtepunkter o.l. med denne tingretten. De fleste av våre saker gikk for Trondenes tingrett hvor samhandlingen fløt greit og domstolen hadde relativt god kapasitet. Vi opplever nå en lengre saksbehandlingstid ved Midtre Hålogaland tingrett. Likevel vil de generelle betraktningene rundt domstolsreformen gjøre seg gjeldende også her og vi antar at saksbehandlingstiden vil bedres når den nye organisasjonen har satt seg.

Erfaringer med den nye Nord-Troms og Senja tingrett

Troms politidistrikt fører rundt 84 % av våre saker for Nord-Troms og Senja tingrett. Her opplever vi nå kortere beramningstid for hovedforhandlinger, raskere saksbehandlingstid på ulike begjæringer, bedre fleksibilitet i forhold til hvor saken mest praktisk kan avvikles, bedre tilgang på digitale ressurser, mv. Det er særlig sakene som tidligere hørte under Senja tingrett

Troms politidistrikt

som har fått gevinst av å høre under en større domstol. Fra tidligere å ha 2 dommere og et antall dommerfullmektiger i Senja er det nå mye bedre tilgang på erfarne dommere til tyngre og mer kompliserte saker.

Som eksempel kan nevnes voldtektssak som hørte under rettssted Senja, med tiltale som ble sendt inn til berømmelse høsten 2021. Da saken ble berømmet var det ikke ledig dommer ved rettssted Senja på lang tid framover. Grunnet sammenslåingen kunne man nå benytte seg av dommer fra rettssted Tromsø. Siden ingen av partene eller aktørene var hjemmehørende i Midt-Troms ble det besluttet å sette rett i tinghuset i Tromsø. Fornærmede og bistandsadvokat holdt til på Østlandet, og dette gjorde reisen både enklere og billigere for dem med langt bedre tilgang på flyavganger. Reisetiden blir kortere med færre overnattinger og det ble mindre kontorfravær for advokaten. I tillegg fikk bytte av rettssted den effekt at tinghuset i Tromsø hadde utstyr for opptak av forklaringene til partene. Når dommen senere ble anket, vil fornærmede slippe å forklare seg på nytt for lagmannsretten da hennes forklaring for tingretten kan spilles av. Dette ga mange gevinster for de involverte og for samfunnet som man ikke ville oppnådd uten domstolsreformen.

For øvrig er det vår erfaring at svært få saker har blitt flyttet fra det mindre rettsstedet til det større. Dette gjøres kun når det er svært gode grunner til det. Det er således ingen grunn til å frykte mindre aktivitet ved det minste rettsstedet. Det skjer hyppigere at dommerne reiser, eller overtar saker som kan behandles skriftlig eller ved videokonferanse. Dette medfører en mye bedre utnyttelse av ressursene.

De større domstolene har bedre tilgang på digital kompetanse, hvilket anses helt nødvendig med den utviklingen som pågår nå. Etter sammenslåingen har rettssted Senja fått tilført nye digitale ressurser og har nå også opptaksutstyr i en av salene, samt drar nytte av kompetent personell som tidligere bare var å finne ved rettssted Tromsø.

Den nåværende domstolstrukturen gir mye større rom for utnyttelse av dommerressursene på tvers av rettsstedene. Dette er svært viktig for saksavviklingen og vil ventelig bli verre dersom en reversering skjer. Videre kan sakene i domstolen fordeles til dommere med spesialkompetanse innfor enkelte rettsområder og kompetansenivået ved domstolen blir tilsvarende høyere dersom enkelte dommere får anledning til å fordype seg på enkelte områder, og derigjennom også være en faktor for bedre kompetansenivå i domstolen generelt. Innbyggerne i Midt-Troms må anses å ha fått bedre rettssikkerhet ved den sammenslåtte domstolen sammenlignet med tidligere.

Felles rutiner gjør det lettere for påtalemyndigheten og domstolene å samhandle. Troms politidistrikt har de siste årene lagt om til ett felles kontaktpunkt for beramminger som gjelder for alle påtalejuristene. Med tilsvarende felles berømming i to tingretter kontra tidligere fire, flyter samarbeidet både raskere og bedre. Mer like rutiner fra tingrettenes side gir mer lik saksbehandling og rettsenhet for borgerne uavhengig av hvor man bor, for eksempel når det gjelder oppnevning av forsvarer etter strpl. §100, annet ledd.

Øvrige kommentarer til høringsnotatet

For å avhjelpe ulempene ved reverseringa, ønsker departementet å "legge til rette for bedre samarbeid mellom domstoler og for å redusere sårbarheten i mindre domstoler." Herunder øke antall embetsdommere på bekostning av dommerfullmektiger, økt digitalisering, og man peker på muligheten domstolloven gir for overføring av saker, tilkalling av dommere fra andre

tingretter, konstitusjon ved sideordnede domstoler og opprettelse av faste dommerstillinger felles for flere domstoler.

Dette er ordninger som vil måtte kreve mye ressurser for å organisere. Disse ordningene har vært tilgjengelig i lovverket, men er lite brukt. Å overføre saker mellom tingrettene har etter vår erfaring vært en lite populær ordning hos enkelte sorenskrivere. Det forsinker også saksbehandlingen om dette må avklares før en hovedforhandling i straffesak kan berammes.

Å øke antallet dommere vil bety betydelig økte kostnader da en dommer avlønnes med rundt det dobbelte av en dommerfullmektig. Videre har det de siste årene vært nedgang i søkermengden til dommerstillinger. Det fremstår da ikke riktig å gå inn for en ordning som vil medføre flere faste dommere. En vil risikere at det ansettes dommere med dårligere kompetanse enn det en bør kreve av en dommer, hvilket ikke vil sikre god rettsikkerhet for borgerne. Vi antar at dette i størst grad går utover de mindre domstolene i distriktene, hvor søkermengden erfaringsmessig er mindre enn i de større byene.

I Riksrevisjonens undersøkelse av domstolene (2019-2020) fremgikk at Senja tingrett var en av 6 tingretter i landet som i årene 2014 – 2018 hadde effektiviseringspotensiale på mer enn 50 %. Vi mener at dette potensialet bør komme en større del av befolkningen i Troms til gode slik det nå har gjort ved sammenslåing av rettskretsene.

Departementet trekker fram fordelene ved stedlig ledelse framfor fjernledelse. En ulempe ved stedlig ledelse vil være at små domstoler vil kunne få ledere som ikke nødvendigvis har tid til eller er veldig opptatt av å drive ledelse, eller som er gode ledere. Fjernledelse er videre blitt veldig vanlig i offentlig sektor og utføres lettere nå enn tidligere grunnet de digitale hjelpemidlene. Dette argumentet bør således ikke veie tungt.

Troms politidistrikt innga høringsvar til domstolsreformen NOU 2019:17, se vårt brev av 15.05.2020. Vurderingene der gjelder fortsatt og er representative for vårt syn. Som man ser avslutningsvis i høringsvaret, ønsket vi å opprettholde rettsstedet Senja. Dette gjelder fortsatt. Politi og påtalemyndighet har opprettholdt sin aktivitet i denne delen av distriktet og for påtaleenhetens del økes det nå fra tre til fire påtalejurister og fra en til to saksbehandlere med arbeidssted Finnsnes.

En har forståelse for de som frykter at noen rettssteder på sikt vil bli nedlagt. Regjeringen kan imidlertid foreslå lovendringer som gjør det vanskeligere å legge ned rettssteder i framtida, heller enn å gå tilbake til gammel domstolstruktur for å sikre seg mot dette.

Med hilsen

Elin Norgård Strand

Politiinspektør

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Politidirektoratet

Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Økokrim

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

22/16760 - 27

24.03.2022

Høring - endringer i domstolstruktur

Vi viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 26. januar.

Etter Økokrims oppfatning bør ny domstolstruktur ikke reverseres nå. I felles brev til Domstoladministrasjonen fra embetslederne for Troms og Finnmark statsadvokatembeter, Møre og Romsdal statsadvokatembeter, Rogaland statsadvokatembeter, Vestfold, Telemark og Buskerud statsadvokatembeter, Det nasjonale statsadvokatembetet og Økokrim er dette begrunnet nærmere.

Brevet gir fortsatt uttrykk for Økokrims syn og innholdet gjengis i sin helhet her:

"Ny domstolstruktur bør ikke reverseres nå

Regjeringen har i Hurdalsplattformen erklært at de ønsker å reversere domstolsreformen, med unntak for domstoler der domstolleder, kommunene i rettskretsen og de ansatte gjennom sine tillitsvalgte er enige om å opprettholde dagens struktur.

Bakgrunnen for reformen, er som kjent, vurderingene som fremkom i Domstolkommisjonens rapport av 1. oktober 2019 om domstolstruktur og Riksrevisjonens rapport samme høst med skarp kritikk i forhold til domstolenes saksbehandlingstid og effektivitet.

Målet med domstolsreformen var således å styrke borgernes rettssikkerhet gjennom økt fleksibilitet og effektivitet, utnytte de samlede ressursene bedre, styrke små og sårbare domstoler, gi mulighet for moderat spesialisering og sørge for sterkere fagmiljø, samtidig som man beholdt et solid lokalt domstoltilbud.

Dagens regjering ønsker også sterkere fagmiljøer, mer fleksibilitet og effektivitet i den dømmende virksomheten. Målet er naturlig nok det samme, men man er ikke enige om hvordan dette målet skal nås. I Hurdalsplattformen fremkommer det at problemstillingen skal utredes; "Leggje til rette for at domstolar kan samarbeide betre, og greie ut korleis mindre domstolar kan styrkast for å gjere dei mindre sårbare."

Økokrim

Viktige og sentrale faglige aktører, herunder lederne for dagens tingretter og lagmannsretter, dommerforeningen, nestlederen i advokatforeningen og representanter for akademien, har med styrke tatt til orde for å avvente en reversering av domstolsreformen. Budskapet er klart - la reformen få virke en lengre periode, slik at man kan foreta en grundig evaluering før man foretar eventuelle endringer.

Reformen har virket i kort tid, men tilbakemeldingene så langt er at den virker etter sin hensikt. Tilbakemeldingene er positive, også fra personer som var motstandere av reformen før den ble innført. Det formidles at domstolene klarer å benytte ressursene på tvers av rettsstedene, og at driften er mer effektiv. Dette er også vårt klare inntrykk så langt.

En ny strukturendring nå vil på nytt kreve ressurser som tingrettene trenger til produktiv aktivitet, og vil nødvendigvis gå ut over rettstilbudet til publikum. Det pekes videre på kostnadene med en reversering, både de økonomiske og for de ansatte. Domstolene gir uttrykk for at det er behov for ro, at man trenger tid og penger til å arbeide med andre ting enn reform. En sentral bekymring er at behovet og arbeidet blant annet med fortsatt digitalisering og generell opprusting av domstolens lokaler vil stoppe opp.

Vi ønsker med dette å gi vår tilslutning til anmodningen om å avvente en reversering av domstolsreformen; la reformen virke en lengre periode, slik at man kan foreta en grundig evaluering før man beslutter hvorvidt reformen skal reverseres eller ikke."

Med hilsen

Pål K. Lønseth

Sjef for Økokrim

Geir Kjetil Finneide

Fagdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Politidirektoratet

Postboks 2090 Vik
0125 Oslo

Trøndelag politidistrikt

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

22/16760 - 22

21.02.2022

Høring - Endringer i domstolstruktur

Det vises til Politidirektoratets brev av 08.02.2022. Trøndelag politidistrikt vil naturlig nok nøye seg med å kommentere betydningen av forslaget for domstolenes behandling av straffesaker.

Trøndelag politidistrikt dekker alle kommuner i Trøndelag fylke, samt Bindal kommune i Nordland. Det innebærer at vi i tillegg til å være i rettskretsen til Trøndelag tingrett også helt unntaksvis har straffesaker som går for Helgeland tingrett.

Trøndelag tingrett er en sammenslåing av Sør-Trøndelag tingrett i Trondheim, Fosen tingrett på Brekstad, Inntrøndelag tingrett i Steinkjer og Namdal tingrett i Namsos. Forut for domstolsreformen hadde Sør-Trøndelag tingrett og Fosen tingrett allerede hatt felles ledelse siden 2018. Alle rettsstedene er beholdt i den nye organisasjonen.

Fosen tingrett hadde to embetsdommere og ingen dommerfullmektig, Namdal tingrett en embetsdommer og to dommerfullmektiger, Inntrøndelag fem embetsdommere og to dommerfullmektiger, mens Sør-Trøndelag tingrett hadde 15 embetsdommere og fire dommerfullmektiger.

Våre påtalejurister tilbrakte 632 dagsverk til å aktorere 572 hovedforhandlinger i 2021, i tillegg til 283 fengslingsmøter, oppmøte i 63 tilståelsespådommelser og 82 andre rettsmøter. Vi mener derfor å ha et godt grunnlag for å mene noe om organisering av domstolene i vårt distrikt.

Departementet foreslår å dele opp dagens 23 tingretter i 60 nye domstoler.

Som begrunnelse er det oppgitt at "tilgjengelige domstoler med nærhet til brukerne gir domstolene bedre lokal forankring og bedre forståelse for lokale forhold. Dette vil igjen kunne bidra til økt tillit til domstolene".

Hva departementet bygger dette på står det ingenting om i høringsnotatet. Det er heller ikke opplyst hvordan det at sorenskriveren er i samme lokale som der saken behandles skal ha betydning for tilgang og tillit til domstolene.

Trøndelag politidistrikt

Det er også uklart hvem det er departementet ser på som "brukerne" av domstolene og som ikke får nærhet til den. Det er i dag svært få av livets gjøremål som forutsetter fysisk oppmøte i tingretten. I alle tilfelle kan disse gjøremålene utføres på alle rettsstedene.

Saker har kun blitt flyttet til annet rettssted etter ønske fra sakens parter, med unntak av en periode hvor bygningsarbeider på nabotomten til tinghuset på Brekstad gjorde det uforsvarlig å benytte rettsstedet.

Det er også fremhevet av departementet at stedlig ledelse i form av lokale sorenskrivere vil sikre domstolenes stemme i allmennheten, og at flere sorenskrivere på en bedre måte vil ivareta balansen mellom domstolene og de øvrige statsmaktene. Det er uklart for Trøndelag politidistrikt hvorfor det er antallet, og ikke hvem de representerer, som skal være avgjørende for denne balansen.

Selv om departementet tilkjenner i høringsnotatet at det er "reell lokal forankring" som skal avgjøre hvordan nasjonens rettssystem skal organiseres, vil politidistriktet likevel tillate seg noen mer overordnede synspunkter.

Saksbehandlere og dommere er tilknyttet sitt rettssted som før domstolsreformen, men slik at det er en større fleksibilitet. Et eksempel kan være at saksforberedende dommer i en sak som skal gå i Namsos har kontorsted på Steinkjer, eller at det er en dommer med kontorsted Steinkjer som har særlig gode forutsetninger for å administrere en større hovedforhandling i Trondheim.

Ordningen med faste forsvarere og bistandsadvokater tilknyttet opprinnelige domstoler er videreført. Politidistriktet har ikke flyttet på påtalejurister som følge av sammenslåingen av domstolene. Vi kan derfor ikke se at etableringen av Trøndelag tingrett skal ha noen innvirkning på juristmiljøene utenfor Trondheim.

For Trøndelag politidistrikts evne til effektiv straffesaksbehandling med god kvalitet har etableringen av Trøndelag tingrett vært en viktig faktor. Ledelsen i Felles enhet for påtale har jevnlig samarbeidsmøter med ledelsen i tingretten, hvor ulike problemstillinger knyttet til saksavvikling tas opp og det blir en felles forståelse av hvordan det skal samhandles. Å måtte forholde seg til fire ulike tingretter med til dels ulik praksis og helt ulike forutsetninger for å løse ulike oppgaver vil bidra til å svekke både effektiviteten og kvaliteten dette samarbeidet har gitt. Både Trøndelag politidistrikt og Trøndelag tingrett har i dag svært gode resultater med tanke på restanser.

Til sammenligning oppnådde ikke Fosen tingrett lovens krav til saksavvikling for noen sakskategori i et eneste av de ti siste årene før de fikk felles ledelse med daværende Sør-Trøndelag tingrett i Trondheim.

For våre påtalejurister er det ressursbesparende at hovedforhandling avholdes så kort tid etter tiltalebeslutningen er skrevet at de ikke trenger å forberede seg to ganger i den samme saken, slik de i praksis måtte gjøre tidligere med beramning langt frem i tid.

En annen faktor som gjør dagens struktur enda viktigere enn da den ble innført, er de omfattende endringene i straffeprosessloven som trer i kraft 1. juli 2022. Ifølge forarbeidene til endringene (prop. 146L (2020-2021) kapittel 1 er det overordnede formålet med endringene "å oppnå en mer effektiv og rettssikker straffesaksbehandling". I korte trekk skal dette skje gjennom at domstolen i større grad er involvert i saksforberedelsen slik at tidsbruken under hovedforhandling bedre er tilpasset problemstillingene den enkelte sak reiser. En slik saksforberedelse vil gi et økende behov for saksforberedende dommere, som i all hovedsak bør være en annen dommer enn den som skal administrere hovedforhandlingen.

Ordningen med saksforberedende dommer ble forskuttert og satt i system i daværende Sør-Trøndelag tingrett for flere år siden. Det er en egen gruppe med saksforberedende dommere som sørger for at alle spørsmål som kan avklares forut for hovedforhandlingen faktisk blir avklart, blant annet gjennom svært effektive saksforberedende møter. Som påpekt over trenger heller ikke saksforberedende dommer å ha samme kontorsted som sakens administrator. Under pandemien ble det gjennomført saksforberedende møte i alle straffesaker i Sør-Trøndelag tingrett. Trøndelag politidistrikt antar at dette var en medvirkende faktor til [at tingretten som den eneste i landet økte sin produksjon i 2020](#). Å innføre en slik ordning i de minste domstolene før reformen uten at det ville gått på bekostning av beramningstiden ville ikke vært mulig.

Trøndelag politidistrikt legger til grunn at en lik og forutsigbar praksis i hele fylket både vil bedre kvaliteten for og tilliten hos befolkningen i Trøndelag.

På et mer overordnet plan er det paradoksalt at det på den ene siden gjøres grep i lovgivningen for en mer effektiv domstolsbehandling, mens det på den andre ønskes å gjeninnføre en lite fleksibel domstolstruktur.

Politidistriktet opplever i svært liten grad at rettsmøter må utsettes på grunn av sykefravær i tingretten. Selv på helt kort varsel er det mulig å sette en annen dommer på saken, slik at tiltalte, fornærmede og vitner slipper belastningen det er å måtte forberede seg mentalt flere ganger. Som illustrasjon på det motsatte kan det for eksempel vises til årsrapporten for Fosen tingrett for 2017. Der fremkommer det at [sorenskriverens benbrudd medførte omberamning av flere saker, uforsvarlig saksbehandlingstid i flere tvistesaker, og uforsvarlig lang tid fra hovedforhandling til dom i enkeltsaker](#).

Oppsummering:

Trøndelag politidistrikt ønsker ingen endring i domstolstrukturen. Departementets forslag vil ha negativ effekt for politidistriktets evne til en effektiv straffesaksbehandling med god kvalitet, samtidig som det rent faktisk ikke vil ha noen distriktspolitisk gevinst. Konsekvensen på strafferettspleiens område vil være dårligere rettssikkerhet med påfølgende synkende tillit hos befolkningen både i de store byene og i distriktene.

Med hilsen

Nils Kristian Moe
Politimester

Eli Trondvold Aasland
Politiinspektør

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Saksbehandler:

Hans Vang
Politiadvokat 2

Politidirektoratet

Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Sør-Øst politidistrikt

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

22/16760 - 25

16.03.2022

Høring - endringer i domstolstruktur

Det vises til høring av endringer i domstolstruktur av 26.1.22. Sør-Øst politidistrikt inngir med dette følgende høringssvar:

I Sør-Øst politidistrikts geografiske område ligger følgende tingretter og rettssteder:

- Vestfold tingrett med rettsstedene Tønsberg, Larvik og Horten
- Buskerud tingrett med rettsstedene Drammen, Kongsberg, Hokksund og Hallingdal
- Telemark tingrett med rettsstedene Skien, Notodden og Kviteseid
- Rettssted Hønefoss i Ringerike, Asker og Bærum tingrett

Det er Buskerud tingrett, Telemark tingrett og rettssted Hønefoss i Ringerike, Asker og Bærum tingrett som påvirkes ved gjeninnføring av strukturen før domstolsreformen av 2021.

Avgjørende for Sør-Øst politidistrikt er at straffesakene som sendes tingrettene både behandles effektivt og med god kvalitet. Dette må åpenbart gjelde for alle straffesakene som behandles av domstolen, men særlig de mest alvorlige straffesakene og sakene hvor barn er involvert må vies oppmerksomhet.

Sør-Øst politidistrikt har god erfaring med samarbeidet med Buskerud og Telemark tingrett den korte tiden ny struktur har fått virke. Vi har erfart en større fleksibilitet i domstolen, som har kommet de involverte i straffesakene til gode ved at man har kunnet behandle saker raskere ved å flytte personell mellom rettssteder. Vi erfarer også en større likhet i oppgaveutførelsen og bedre opplæring og oppfølging av dommerfullmektiger.

Departementet skriver under punkt 3.2.2 i sitt høringsnotat at det skal legges til rette for et bedre samarbeid mellom domstoler og for å redusere sårbarheten i mindre domstoler. Sør-Øst politidistrikt ønsker å understreke viktigheten av dette, og viser særlig til behovet for samsvarende rutiner på alle nivåer i saksbehandlingen og samarbeidene fagmiljøer – særlig med tanke på opplæring og oppfølging av dommerfullmektiger.

Sør-Øst politidistrikt

Med hilsen

Kjell Johan Abrahamsen
Politiinspektør

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

POLITIET

Politidirektoratet

Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Nordland politidistrikt

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

22/16760 - 23

28.02.2022

Høring - endringer i domstolstruktur svar fra Nordland politidistrikt

Det vises til invitasjon til å inngi høringssvar på ovenfor nevnte av 8. februar 2022.

Nordland politidistrikt har hatt erfaringer knyttet til samlokalisering av ledelse for flere domstoler, også forut for den store domstolsreformen. Tingrettene i Helgeland har hatt gradvis overgang til felles ledelse under Rana tingrett ved at Alstahaug tingrett kom under felles ledelse med Rana i 2015 og Brønnøy tingrett i 2016. Som følge av reformen har det skjedd en ytterligere sammenslåing i Salten, Lofoten, Vesterålen og Ofoten. De to førstnevnte er slått sammen under felles ledelse, og de to sistnevnte har inngått i Midtre Hålogaland tingrett.

Sammenslåingene som nevnt ovenfor har ikke hatt betydning for rettsstedene, da disse er opprettholdt som forutsatt av Stortinget. For påtalemyndigheten i Nordland har dette vært et av de viktigste punktene å få opprettholdt, da det sikrer befolkningen tilgjengelighet til domstolene.

Erfaringene så langt har vært positive. Påtalemyndigheten i politiet opplever at det ved sammenslåingen er en bedre tilgjengelighet på dommere, og med rett kompetanse. Dette bidrar til at saker kan berammes raskere ved at den enkelte domstolsleder har et større dommerkorps å spille på. For eksempel hadde tidligere Brønnøy tingrett kun en fagdommer, og en dommerfullmektig tilgjengelig, noe som medførte at alvorlige straffesaker kun kunne administreres av denne ene dommeren. Denne var i tillegg sorenskriver og hadde sine administrative oppgaver som skulle følges opp.

Våre lokale domstoler, slik de var før reformen, var relativt små med hensyn til dommerressurser. En reversering slik foreslått vil medføre at vi stilles tilbake i tid, selv med de kompensierende tiltak som angis i høringsnotatet. Den fleksibilitet som en nå opplever igjennom felles ledelse kan en vanskelig se repareres fullt ut med forslagene. Reetablering av flere nye domstolledere vil uvilkårlig medføre at det også vil bli mer administrasjonsoppgaver på den enkelte leder, og med det kapasitetstap dette vil innebære. Gevinsten med å tilføre fagdommere til erstatning for dommerfullmektiger vil i mindre grad dekke opp dette. Det er også en fare for at det kan bli større ulikheter mellom de små domstolene, enn hva vi opplever nå etter reformen.

Nordland politidistrikt

Post: Postboks 1023, 8001 BODØ
E-post: post.nordland@politiet.no

Tlf: (+47) 75 58 90 00

Org. nr: 983999999
www.politiet.no

Oppsummert mener derfor politiet i Nordland at det vil være uheldig å reversere domstolsreformen av 2021, og anbefaler heller å styrke de domstolene som nå er etablert.

Med hilsen

Stig Morten Løkkebakken

Politiinspektør

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.